

svakidašnjicu, točnije suvremenu civilizaciju, transponirao na likovna djela. Karakteristično korištenje predstava mass-medija zadržano je kod njegova i u posljednjim slikama. Izložbene prostorije Barbican centra, na dva nivoa, dosta su nemirne zbog naglašene tavanice i stepenica na druge katove, premda su način osvjetljenja, proporcija zidova i širina prostorija primjereni galerijskim potrebama.

»Malcom Morley« u Whitechapel galeriji prva je samostalna izložba ovog poznatog umjetnika britanskog podrijetla, koji je svoju karijeru pravio u Sjedinjenim Američkim Državama. Izložba je naglasila Morleyevu sposobnost prilagođavanja sadržinskom krugu, tako da njegova djela sadrže niz varijeteta srodnog izraza, s jednom konstantom koja je bila bitna odlika njegovog hiperrealističnog načina rada, a to je u detalju, ili u cjelini, prikaz jednog prekooceanskog broda...

»Ljetna izložba« u Serpentine galeriji, u organizaciji Arts Councila, koja je predstavila nekoliko britanskih umjetnika različitog stilskog usmjerenja, još jednom nas je uvjerila da rutinske, grupne izložbe, kao obavezne sezonske manifestacije koje nemaju preciznu ideju ili bar namjeru da prikažu najreprezentativnije ili najaktualnije stvaralaštvo, uvijek ostaju u sjenci i da takve izložbe — u bilo kom dijelu svijeta — imaju sve manje razloga za svoje postojanje.

.....

Umjesto zaključka: Pored očevidno bogatog programa koji su nam priredili domaćini i vođenja proceduralnih sjednica kao vida djelatnosti CIMAM-a, ovakvi susreti pokazali su se izuzetno vrijednim: to je prilika da se razmijene informacije o budućim programima širom svijeta i da se, eventualno, zainteresiraju stručnjaci i za Jugoslavensku umjetnost (Margit Rowel priprema veliku izložbu skulpture XX. stoljeća za Beaubourg i zainteresirana je da dobije materijal o našim, skulptorima, posebice o Ivanu Meštroviću). Britanske kolege, posebice Michael Compton, David Elliot, Lutz Becker i Jasia Reinhardt izrazili su spremnost da posjete Jugoslaviju i održe predavanje iz domene svog rada uz suradnju British Councila. U razgovoru s novim predsjednikom CIMAM-a R. Oldenburgom i sekretaricom S. Pagé, kao i s ostalim kolegama, ustanovili smo da postoji veliko interesiranje da se jedna od idućih godišnjih sjednica ili susreta CIMAM-a organizira u našoj zemlji. Naravno, službeni prijedlog uputio bi se Sekretarijatu i Izvršnom odboru CIMAM-a tek nakon po-

stignutih dogovora u Jugoslaviji. O taj mogućnosti izvješćen je i T. Šola, predsjednik Jugoslavenskog nacionalnog komiteta ICOM-a. Organizacija godišnjeg susreta članova CIMAM-a u Jugoslaviji, koji bi platili kotizaciju i troškove svoga puta i boravka, u času oslabljenih internacionalnih veza, za jugoslavensku umjetnost i kulturu bila bi od posebnog značaja.

Izveštaj o učešću u radu ICMAH-a na XIII generalnoj konferenciji ICOM-a održanoj u Londonu od 24. jula do 2. avgusta 1983.

Marija Lukić

Istorijski muzej Srbije, Beograd

Kao predstavnik Istorijskog muzeja Srbije i jedini predstavnik istorijskih muzeja iz naše zemlje, učestvovala sam u radu Komiteta za arheološke i istorijske muzeje (ICMAH). U ovom Komitetu se, pored proceduralnih pitanja oko izbora novog upravnog odbora, rad odvijao putem diskusije, jer je bilo zamišljeno da se ne podnose referati, već da se u formi razgovora diskutuje o problemima koji se javljaju u radu arheoloških i istorijskih muzeja.

Diskusija predstavnika iz Južne Amerike oko pitanja dosadašnjeg rada ICMAH-a i njegove uloge i pomoći u razrešavanju problema arheoloških i istorijskih muzeja u zemljama u razvoju, posebno u muzejima Južne i Latinske Amerike, nije uspjela da ozbiljnije razvije dijalog.

Diskusija predstavnika iz Jugoslavije o problemu prikazivanja savremene istorije s obzirom na poštovanje teorije distance, a u vezi s tim i problemom sakupljanja eksponata iz vremena u kojem živimo, pobudila je živo interesovanje i vrlo plodnu diskusiju u kojoj su učestvovali predstavnici istočnih i zapadnih zemalja. U diskusiji je istaknuto da sve ono što se dešava danas, sutra predstavlja istoriju i da materija treba i mora da se sakuplja, ali šta i u kojoj meri ostaje problem sa kojim se suočavamo i koji treba razrešiti. Iskustva sovjetskih muzeja su pokazala da su tematske izložbe pogodan način za sakupljanje ovog

materijala, i to odmah u vezi sa nekim značajnim događajem (npr. izgradnje gasovoda), jer tematska izložba omogućava i pravu selekciju materijala. Muzeji iz SAD u nastojanju da stvore što zainteresovaniju publiku i da se uključe u savremene tokove života, pokreću pitanja koja predstavljaju problem današnjice i priređuju izložbe na teme: narkomanija, alkoholizam i slično.

Istorijski muzeji iz Kanade sistematski sakupljaju savremeni materijal na taj način što 2—3 čovjeka u muzeju održavaju redovni kontakt sa proizvođačima dobara, a putokaz u odбору materijala predstavljaju već postojeće zbirke u muzeju. Ovaj način rada daje vrlo dobre rezultate.

Zaključak diskusije o ovom pitanju bio je da nam potomci neće oprostiti ako sistematski i uporno ne sakupljamo materijal iz vremena u kojem živimo.

Drugi problem, koji je pokrenuo predstavnik Turske, bio je problem zaštite od krađa u muzejima i na lokalitetima i u vezi sa tim pitanje profesionalne etike. U razmeni mišljenja o ovom pitanju istaknuto je da se vrlo često dešava da pokradene muzejske eksponate iz jedne zemlje kupuju muzeji iz drugih zemalja. U vezi s tim traženo je da se preko ICMAH-a i ICOM-a takvi muzeji i stručnjaci koji rade u njima javno diskredituju.

Sledeći problem bilo je pitanje dosadašnje aktivnosti radne grupe za industrijsku arheologiju, kao i traženje ove grupe da se ne vrši samo zaštita starih industrijskih zgrada, već i da predmeti nađeni u njima budu sačuvani i zaštićeni *in situ*. (Treba napomenuti da ICMAH ima sledeće radne grupe: 1. za gradske muzeje; 2. za zavičajne muzeje; 3. za prezentaciju; 4. za mullaže).

Rezolucijom ICMAH-a je predviđeno da problem koji je postavio delegat Jugoslavije o sakupljanju, čuvanju i prezentaciji savremenog muzejskog materijala bude tema prvog sledećeg sastanka, koji će se održati najkasnije 1986. u Berlinu i Drezdenu prilikom održavanja XIV generalne konferencije ICOM-a. (Postoji mogućnost da, ukoliko predstavnik Turske potvrdi organizaciju sastanka ICMAH-a, ovo bude tema ranijeg sastanka u Istanbulu).

Takođe je prihvaćeno da se postavi pitanje profesionalne etike i sankcija u vezi sa otkupom kradenog materijala.

Pored radnog dela bio je organizovan i bogat program obilazaka muzeja i lokaliteta u Londonu i Kolčesteru.

Za novog predsjednika ICMAH-a izabran je direktor Muzeja za nemačku istoriju dr Wolfgang Herbst, a za sekretara ponovo je izabrana Teodora Tomašević-Buck, direktor za arheološka iskopavanja iz Augusta, Švajcarska.

Sastanak Međunarodnog komiteta za muzeje primijenjenih umjetnosti ICOM-a u Londonu 25. 7.—2. 8. 1983.

Stanko Staničić

Muzej za umjetnost i obrt, Zagreb

U okviru ovogodišnje Generalne konferencije ICOM-a u Londonu održan je i redovni godišnji sastanak Komiteta za muzeje primijenjenih umjetnosti (ICAA). Sastanku je prisustvovalo 35 članova iz 17 evropskih zemalja, iz USA i iz Kanade. Na radnim sjednicama komiteta održani su referati koji su s više gledišta obrađivali temu prezentacije raznovrsnog materijala primijenjenih umjetnosti u stilskim ambijentima. Teme referata nisu obuhvaćale samo muzeološke probleme prezentacije tih predmeta u povijesnim objektima nego su se bavile i pitanjima čuvanja i sigurnost izloženih predmeta.

Mette Bligaard (Danska) govorila je o dvorcu Fredericksborg koji predstavlja tipičan primjer uređenja izložbenog prostora u bivšoj rezidenciji. Dvorac iz 17. stoljeća rekonstruiran je u 19. stoljeću. S obzirom da većina originalnog inventara ne postoji, to je i oprema dvorana rekonstruirana, pa se nameće pitanje da li sadašnja zbirka treba biti postavljena kao niz stilskih ambijenata ili težište treba staviti na muzeološki aspekt prezentacije raznovrsnog materijala. Zanimljivo je na koji se način u Fredericksborgu štiti povijesni tekstil u izložbenim dvoranama. Originalni tekstil publika može vidjeti samo jednom godišnje, a tom prigodom su i pojedini zanimljivi primjerci namještaja (kabinetski ormarići, sekreteri i sl.) prezentirani publici otvoreni, s mogućnošću doživljaja njihove unutrašnjosti.

Različitim vidovima zaštite i sigurnosti bio je posvećen i dio referata Irmgard Peter (Švicarska) pod naslovom »Kirschgarten, rezidencija 18.stoljeća

u Baselu«. Taj muzej npr. sve izložbene objekte koji stoje slobodno u prostoru štiti pokrovom od pleksiglasa; okovi i prihvatni namještaja posebnim sistemom fiksirani su za predmet ili su zamijenjeni galvanoplastičkim odljevima. Irmgard Peter govorila je još o nekim, već primijenjivanim oblicima zaštite izloženih predmeta, kao npr. o mogućnosti da se ispred pojedinih dvorana montira stakleni zid, ili da se, u ekstremnim slučajevima, publika odijeli od izloženih predmeta staklenim tunelom kroz koji prolazi.

Referat Irine Rodimceve (SSSR) »Problemi prezentacije djela primijenjenih umjetnosti u spomenicima arhitekture« dao je nekoliko vrlo zanimljivih primjera uređenja izložbenog prostora u bivšim crkvama i palačama u kojima su izložene zbirke pojedinih regionalnih muzeja.

Emmeline Leary (Velika Britanija) govorila je o Aston Hallu, dobrom primjeru muzeološke revitalizacije engleske rezidencije 17. stoljeća, koja je nekoliko puta u povijesti mijenjala svoju namjenu i funkciju, a koja nije sačuvala ni jedan predmet izvorne opreme. Zadatak njegove današnje muzeološke prezentacije nije bilo opremanje prostora lijepim i zanimljivim predmetima raznih epoha, već prezentacija sabranog materijala koji je prema likovnim i arhivskim izvorima mogao biti upotrebljavan u nekađšnjoj namjeni i funkciji objekta.

Zanimljivu informaciju o uređenju tipično francuskog pokrajinskog muzeja u palači iz 18. stoljeća dao je referat Jacqueline du Pasquier »Novi postav Muzeja primijenjenih umjetnosti u Hotelu de Lalande, Bordeaux«. Impresivan osvrt na ogroman restauratorsko-muzeološki pothvat realiziran u Poljskoj dao je referat Bożenne Maszkowske »Ponovna izgradnja i opremanje Kraljevskog dvorca u Warzawi«. Posebno zanimljivo bilo je izlaganje o načinu integracije sačuvanih izvornih dijelova unutrašnje dekoracije u nove strukture arhitektonskog kompleksa.

U okviru ovogodišnje teme dva sastanka održana su izvan Londona, i to u Standenu, ladanjskoj kući arhitekta Webba s kraja 19. stoljeća i u Petworthu, tipičnom primjeru engleskog ladanjskog dvorca, s ambijentima koji su nastajali od 17. do 19. stoljeća. U tim objektima razmatrani su principi i metode očuvanja tih ansambla i njihove prezentacije publici, u skladu s osnovnim postavkama i razrađenim metodama engleskog National Trusta koji o njima vodi brigu i njima upravlja. Program je obuhvaćao i po-

sjet Kenwoodu, klasicističkom dvorcu arhitekta Roberta Adama iz 18. stoljeća, koji danas čuva vrijednu galeriju slika, zbirku namještaja i bogatu biblioteku, i Syon House-u objektu istog arhitekta, rezidenciji vojvode od Northumberlanda, sa značajnim stilskim ambijentima i umjetničkim zbirkama.

Dva radna sastanka ICAA održana su u Victoria and Albert muzeju i bila su posvećena upoznavanju principa uređenja studijskih zbirki keramike i namještaja u što je bilo uključeno i razgledavanje impresivne studijske zbirke namještaja 20. stoljeća. Razgovor o suvremenim principima prezentacije materijala u novopostavljenim dvoranama tog muzeja vodio je s učesnicima Petar Thornton, voditelj odjela za namještaj i drvo. Ne manje instruktivan bio je sastanak održan u Bourdon Houseu, sjedištu poznate londonske aukcijske kuće Mallett, s bogatim zbirkama namještaja i ostalih umjetničkih predmeta u interijeru engleskog 18. stoljeća. Slijedeći sastanak komiteta održat će se u svibnju 1984. u Oslu i Trondheimu (Norveška), a bit će posvećen temama »Muzeji primijenjene umjetnosti i suvremeni umjetnici« i »Povremene izložbe suvremenih umjetnika«.

13. Generalna konferencija ICOM-a CIMAM-Komitet za muzeje moderne umjetnosti

»Tradition and innovation — the interaction of traditional and contemporary art in the Developing World«.

Želimir Košćević

Galerije grada Zagreba, Zagreb

Sagledano s pozicije ovog internacionalnog Komiteta, naslovu naše teme nedostaje glavni faktor-posrednik, koji omogućuje interakciju između tradicije i inovacije. To je muzej moderne umjetnosti. Od politike muzeja zavisi hoće li u tom odnosu naglasak biti dat na tradiciju ili na inovaciju, ili na aktivnu sintezu tih suprotnosti. U praksi imamo primjera za svaku od spomenutih koncepcija.

U zemljama u razvoju, gdje ne posto-